

บทที่ 6
การดำเนินงานการเกษตร
โดย
มนตรี เพ็ชรทองคำ

การประกอบการเกษตรอย่างที่เราเห็น ๆ อยู่ในปัจจุบัน กระทำกันแบบพอกินพอใช้ไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น การทำการเกษตรแบบนี้โดยมากใช้เงินทุนเพียงเล็กน้อย แรงงานส่วนใหญ่ได้จากคนในครอบครัวและแรงงานจากสัตว์เลี้ยง เช่น โค กระบือ เป็นต้น พื้นที่ที่ใช้ประกอบการส่วนมากมีขนาดเล็ก ความรู้ของผู้ประกอบการตกทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณ ผลผลิตที่ได้มาก็ไม่มากนัก การประกอบการเกษตรแบบนี้ใคร ๆ ก็ทำได้ ขอให้มีความรู้และพื้นที่ที่จะประกอบการเท่านั้น แต่ถ้าเราจะพูดถึงการประกอบการเกษตรเพื่อหวังผลในทางการค้า (agribusiness) การดำเนินงานจะสลับซับซ้อนขึ้น กล่าวคือ จะต้องพิจารณาปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่สำคัญดังต่อไปนี้ ขั้นแรกจะต้องหาผู้บริหารหรือผู้ประกอบการที่มีความสามารถต่อไปจะต้องพิจารณาเรื่องเงินทุนที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน เมื่อปัจจัยทั้งสองอย่างพร้อมแล้วก็ต้องหาแหล่งทำการที่เหมาะสม นอกจากนั้นจะต้องมีการวางแผนของพื้นที่เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน และประการสุดท้ายจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการเพื่อการซื้อปัจจัยและการขายผลผลิต

6.1 ลักษณะหรือคุณสมบัติทั่วไปของผู้บริหารหรือผู้ประกอบการเกษตรที่ดี

กิจการการเกษตรจะก้าวหน้าหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการเกษตรที่มีขนาดใหญ่ ๆ จะต้องใช้ผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารกิจการ มิฉะนั้นแล้วจะได้รับความล้มเหลวโดยทั่วไปแล้วผู้บริหารหรือผู้ประกอบการที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ

6.1.1 ต้องเป็นผู้มีความรู้ในด้านการเกษตร

คุณสมบัติที่สำคัญอันดับแรกของผู้ประกอบการเกษตรหรือผู้บริหารการเกษตรที่ดีนั้นคือ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ในด้านการเกษตร ผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ในงานที่ตนทำเป็นอย่างดี เช่น ผู้ประกอบการเกษตรตัดสินใจจะปลูกข้าวโพด ก็จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับข้าวโพด

ในเรื่องเมล็ดพันธุ์, ระยะเวลาที่ปลูก, วิธีการปลูก, การให้น้ำ, การให้นุ้ย และการปราบศัตรูพืช เป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้ประกอบการเกษตรควรจะมีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรในด้านอื่น ๆ อีก เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่มาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการทำการเกษตรของตนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ความรู้ดังกล่าวอาจได้มาจากการศึกษาหรือประสบการณ์จากการทำงานในอดีต

6.1.2 ต้องเป็นผู้มีนิสัยชอบงานเกษตร

ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการเกษตรจะต้องมีจิตใจชอบงานทางด้านนี้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน งานทางด้านเกษตรนี้มักมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขอยู่เสมอ ผู้ที่มีใจรักการเกษตรเท่านั้นที่สามารถอดทนต่อการทำงานที่จะต้องแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ลุ่ลงไปได้ด้วยดี

6.1.3 ต้องเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์และมีความขยันขันแข็งต่อการทำงาน

ผู้ประกอบการเกษตรนั้นจะต้องมีความอดทนต่องานหนัก เพราะบางครั้งจะต้องทำงานหนักด้วยตัวเอง เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้น เช่น เกิดฝนตกหนักตลอดคืน ในกรณีเช่นนั้นนี้อาจจะท่วมพื้นที่การเพาะปลูกได้ ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันท่วงที พืชที่ปลูกอาจได้รับความเสียหายได้ ในการแก้ไขปัญหาเช่นนั้นบางครั้งผู้ประกอบการจะต้องเข้าช่วยเหลือตนเอง

6.1.4 ต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องทุ่นแรง

พื้นที่การทำเกษตรเพื่อการค้านั้นมีขนาดใหญ่ มีความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยในงานต่าง ๆ เช่น การเตรียมดิน, การหว่านเมล็ด, การให้น้ำแก่พืช, การให้นุ้ย, การปราบศัตรูพืช, การเก็บเกี่ยวผล, ตลอดจนการขนส่งผลผลิต ผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้และความสามารถในการเลือกเครื่องมือทุ่นแรงให้เหมาะสมกับชนิดและขนาดของงาน นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้และความสามารถในการบังคับและแก้ไขเครื่องทุ่นแรงที่นำมาใช้ในงานของตนได้พอสมควร เพราะบางครั้งในเวลาที่จำเป็นผู้ประกอบการจะต้องลงมือบังคับหรือแก้ไขเครื่องทุ่นแรงดังกล่าวด้วยตนเอง

6.1.5 ต้องเป็นผู้สนใจหาความรู้และวิธีการใหม่

ในสมัยปัจจุบันความรู้และวิธีการทางการเกษตรแผนใหม่ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องมีความสนใจต่อผลการทดลองใหม่ ๆ และนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทำการเกษตรของตน จุดหมายของการนำความรู้และวิธีการทางเกษตรใหม่ ๆ ก็เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตหรือเป็นการลดต้นทุนการผลิต ผลการทดลองที่สามารถนำมาดัดแปลงใช้ได้ง่าย ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชที่ได้ผลผลิตสูง ทั้งปริมาณและคุณภาพ, ปุ๋ยบำรุงดิน, สารเคมีปราบศัตรูพืชและเครื่องมือทุ่นแรงชนิดต่าง ๆ

ผู้ประกอบการอาจได้รับความรู้และวิธีการใหม่ ๆ (คำว่าใหม่ในที่นี้หมายความว่าใหม่เฉพาะผู้ประกอบการ) จากแหล่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ สถานที่ทดลองของรัฐบาล, เอกสารทางวิชาการ ทางการเกษตร, การปฏิบัติหรือคำแนะนำของเกษตรกรคนอื่น ฯลฯ

6.1.7 จะต้องรู้จักการจัดแบ่งแรงงาน

การประกอบการเกษตรที่มีขนาดใหญ่จะต้องใช้คนงานมาก จึงเป็นความจำเป็นแก่ผู้ประกอบการที่จะต้องจัดแบ่งคนงานไปทำหน้าที่ต่าง ๆ เป็นประจำวัน, ประจำสัปดาห์หรือ ประจำเดือน ถ้าการจัดแบ่งคนงานและการมอบหมายงานให้กับคนงานเป็นไปอย่างเหมาะสมแล้ว จะเป็นการลดรายจ่ายเกี่ยวกับค่าแรงงาน นั้นหมายถึงการลดต้นทุนในการผลิตด้วย

6.1.8 จะต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร

กล่าวคือผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเงิน เช่น จะต้องทราบแหล่งเงินทุนที่พอจะกู้ยืมได้เมื่อถึงคราวจำเป็น และจะใช้จ่ายเงินที่มีอยู่อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับงานที่จะทำ นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดหาซื้อปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินงานต่าง ๆ จะต้องทราบแหล่งจำหน่ายปัจจัยซึ่งเป็นแหล่งที่เชื่อถือได้และจำหน่ายในราคาถูก ในด้านการจำหน่าย ผลผลิตก็มีความสำคัญไม่น้อย ผู้ประกอบการจะต้องทราบว่าในเวลาที่ได้ผลผลิตนั้นจะขายปลีก หรือขายส่งจึงจะได้กำไรดีและขายได้รวดเร็วและจะนำผลผลิตไปขายที่ไหน ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการจำหน่ายว่ามีมากน้อยเพียงไร เช่น ถ้ามีความสะดวกในการจำหน่ายส่ง มีมากกว่าการจำหน่ายปลีกและจำหน่ายได้รวดเร็วกว่า แต่การจำหน่ายส่งได้กำไรน้อยกว่าเล็กน้อย ในกรณีนี้ควรจะจัดจำหน่ายส่งเพราะจะทำให้ได้เงินก่อนมาลงทุนครั้งต่อไป ทั้งนี้และทั้งนั้นขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ประกอบการ

6.1.8 ผู้ประกอบการเกษตรจะต้องมีลักษณะอื่น ๆ ที่จะทำให้งานของตนก้าวหน้า

ผู้ประกอบการเกษตรจะต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ ในการประกอบการเกษตรเพื่อให้งานที่ทำก้าวหน้า ลักษณะบางอย่างที่ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการเกษตรที่ดีควรจะต้องมีคือ จะต้องทำตัวให้เป็นที่รักและนับถือแก่คนงาน ไม่ใช่จะใช้พระเดชในการปกครองคนงานแต่เพียงอย่างเดียว โดยถือว่าตนเป็นผู้มีอำนาจจะสั่งคนงานให้ทำงานตามคำสั่งของตน ในการสั่งงานจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และความเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตใจของคนงาน ผู้ประกอบการจะต้องศึกษาวิธีการสั่งงานเพื่อให้คนงานทำงานที่ตนสั่งไปอย่างเต็มใจ ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวให้เข้ากับชุมชนในระแวกนั้นได้เพื่อความปลอดภัยแก่ตัวเองและกิจการของตนที่ทำอยู่ นอกจากนั้นจะต้องเป็นผู้มีใจเอื้อเฟื้อแก่เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน เช่น ในคราวจำเป็นเพื่อนเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในด้านแรงงานหรือเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ซึ่ง

ผู้ประกอบการมีอยู่และยังไม่ได้ใช้ในเวลานั้น ผู้ประกอบการก็ควรตัดสินใจให้ยืมไปเพื่อว่าเมื่อตนมีความต้องการดังกล่าวขึ้นมาบ้าง ก็จะขอความช่วยเหลือจากเกษตรกรคนอื่นได้ ฯลฯ

6.2 เงินทุนสำหรับการดำเนินงานการเกษตร

หลังจากที่เราหาผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งเป็นผู้มีความสามารถดำเนินกิจการให้เป็นผลสำเร็จได้แล้ว เรื่องต่อไปเราจะต้องมีเงินในการดำเนินงาน แหล่งเงินทุนที่สามารถนำมาหรือกู้มาใช้ในการเกษตรมีดังต่อไปนี้คือ

6.2.1 เงินทุนส่วนตัว

ถ้าผู้ประกอบการมีเงินทุนจำนวนมากพอที่จะลงทุนในระยะแรกได้ก็จะเป็นการดีเพราะไม่ต้องไปกู้ยืมจากที่อื่นซึ่งต้องเสียดอกเบี้ย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เงินทุนส่วนตัวอาจจะได้มาจากเงินเดือนที่เก็บหอมรอมริบไว้, เงินบำเหน็จ, เงินโบนัส, เงินมรดก, หรือเงินจากการขายกิจการอื่นแล้วนำมาลงทุนทำการเกษตร ฯลฯ

6.2.2 เงินทุนได้จากแหล่งกู้ยืมต่าง ๆ

นอกจากเงินทุนส่วนตัวแล้วผู้ประกอบการอาจกู้ยืมเงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในกิจการเกษตร ผู้ประกอบการจะต้องเสียดอกเบี้ยอย่างน้อยร้อยละ 10 ต่อปี อัตราดอกเบี้ยขึ้นอยู่กับแหล่งของเงินกู้ ผู้ประกอบการมีทางเลือกแหล่งเงินกู้ได้ดังต่อไปนี้

(1) *เงินทุนจากเอกชน* การกู้เงินจากเอกชนไม่มีพิธีรีตองอะไรมากนัก ผู้ประกอบการมีเพียงหลักทรัพย์มาประกันให้คุ้มกับเงินที่จะกู้ไปก็เป็นอันใช้ได้ แต่อัตราดอกเบี้ยของเงินกู้ประเภทนี้ค่อนข้างสูง

(2) *เงินทุนจากธนาคาร* ผู้ประกอบการเกษตรสามารถเสนอโครงการการดำเนินงานของตนต่อนายธนาคารเพื่อขอกู้เงินมาปฏิบัติงาน ถ้านายธนาคารเห็นชอบกับโครงการที่เสนอมาก็จะอนุมัติให้ผู้ประกอบการกู้เงินได้ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีหลักทรัพย์มาประกัน เงินกู้จากธนาคารสามารถผ่อนส่งได้ในระยะยาวและอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้เงินจากเอกชน ธนาคารที่ออกเงินให้เกษตรกรที่สำคัญคือธนาคารเพื่อการเกษตรและธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ ธนาคารเหล่านี้นอกจากจะบริการทางด้านการเงินแล้วยังให้บริการด้านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น จัดหานักวิชาการการเกษตรออกไปตรวจพื้นที่ทำการเกษตรให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่ผู้ประกอบการ (เกษตรกร) ฯลฯ

(3) *สหกรณ์เครดิต* ผู้ประกอบการจะต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์จึงจะกู้เงินได้ เงินกู้ที่จ่ายให้สมาชิกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ เงินกู้ผ่อนส่งระยะยาว ผู้กู้จะต้องใช้คืนในเวลา 10 ปี และเงินกู้ระยะสั้นจะต้องใช้คืนภายใน 1 ถึง 3 ปี สมาชิกสามารถรับกู้เงินได้ไม่เกินร้อยละ 60

ของราคาที่ดินที่ประเมินและจำนองไว้กับสหกรณ์

6.2.3 เงินทุนจากผู้ลงทุน

เงินทุนประเภทนี้ต่างกับเงินทุนที่ได้จากการกู้ยืม กล่าวคือผู้ประกอบการคิดว่าตนมีความสามารถที่จะดำเนินงานการเกษตรให้ก้าวหน้าได้แต่ไม่มีเงินทุนพอที่จะดำเนินงานเอง จึงเสนอโครงการที่ตนมีอยู่ให้นายทุนพิจารณาและขอให้นายทุนลงทุนในกิจการที่ตนจะทำ โดยตนขอเป็นผู้บริหารงาน และขอรับเงินค่าป่วยการเป็นเดือนหรือเป็นเปอร์เซ็นต์จากผลผลิต ส่วนมากนายทุนประเภทนี้จะต้องรู้จักผู้ประกอบการและความสามารถของเขาเป็นอย่างดี จึงจะนำเงินไปลงทุนในกิจการดังกล่าว

6.2.4 เงินทุนได้จากการลงทุนร่วม

เงินทุนประเภทนี้ได้จากการจำหน่ายหุ้นหรือจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด เพื่อให้ได้เงินมาดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้ การดำเนินงานการเกษตรโดยใช้เงินทุนประเภทนี้ได้รับความนิยมน้อยกว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะผู้ประกอบการเกษตรสามารถขยายกิจการให้ใหญ่ได้ตามความต้องการ ทั้งยังทำให้เกิดความคล่องตัวแก่ผู้บริหารกิจการมากขึ้น กล่าวคือ ผู้บริหารสามารถจัดเงินทุนเพื่อซื้อปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องมือทุนแรงชนิดต่าง ๆ และเงินทุนใช้ในการค้นคว้าทดลองเพื่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น

6.3 การเลือกที่ทำการเพาะปลูก

หลังจากที่ได้พิจารณาเลือกผู้ประกอบการและมีเงินทุนในการประกอบการเกษตรแล้ว ปัจจัยที่จะต้องพิจารณาคือ พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูก ผู้ประกอบการเกษตรใหม่ ๆ มักจะเลือกซื้อพื้นที่ที่จะใช้ในการเพาะปลูกในเขตนอกเมือง ซึ่งอาจจะเป็นพื้นที่ที่เจ้าของเดิมทำการเพาะปลูกอยู่เดิมหรืออาจเป็นพื้นที่ที่ว่างเปล่า เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีราคาค่อนข้างถูกกว่าพื้นที่ในเมืองหรือแถว ๆ ชานเมือง ผู้ประกอบการเกษตรควรพิจารณาเลือกที่ทำการเพาะปลูกโดยอาศัยหลักต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.3.1 พืชอากาศ

สิ่งแรกที่ผู้ประกอบการควรพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกที่ทำการเพาะปลูกคือ อุณหภูมิ, ความชื้นในอากาศ, ฝน, แสงแดด และลม ซึ่งรวมกันเรียกว่า *พืชอากาศ* เมื่อพูดรวมกันแล้ว พืชอากาศจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช, การออกดอก, การติดผล, ตลอดจนคุณภาพของผล พืชต่างชนิดกันต้องการพืชอากาศต่างกัน ฉะนั้นในการเลือกที่ทำการเพาะปลูก ผู้ประกอบการจะต้องทราบว่าจะปลูกพืชอะไรบ้างเสียก่อน และเลือกหาพื้นที่ที่มีพืชอากาศเหมาะสมกับการ

เจริญของพืชนั้น ๆ ความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของอุณหภูมิ, ความชื้นในอากาศ, น้ำ, แสงแดด และลม ต่อการเจริญเติบโตของพืชได้กล่าวมาแล้วเป็นตอน ๆ โดยสังเขป

6.3.2 ดิน

พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกพืชควรมีดินดีและอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุอาหารที่จำเป็นแก่การเจริญเติบโตของพืช สิ่งที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับดินคือ อากาศในดิน ดินควรเป็นดินที่ร่วนซุยและมีช่องว่างระหว่างเม็ดดินพอเพียงเพื่อให้อากาศผ่านเข้าออกได้ (รากพืชต้องการออกซิเจนในการเจริญของรากและคายคาร์บอนไดออกไซด์ออกจากรากสู่ดิน) ดินที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกไม่ควรเป็นดินที่มีฤทธิ์เป็นกรดเกินไป (เกษตรกรทั่วไปเรียกดินที่เป็นกรดจนเกินไปว่า “ดินเปรี้ยว”) และไม่ควรจะมีฤทธิ์เป็นด่างจนเกินไปด้วย พืชที่ปลูกในดินที่มีฤทธิ์เป็นกรดหรือด่างมากเกินไปจะดูดแร่ธาตุจากดินได้ยากกว่าปกติ และดินที่ดีควรมีการระบายน้ำได้ดี เพราะบางครั้งฝนตกหนักหรือน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูก เมื่อน้ำล้นน้ำจะซึมผ่านพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้พืชไม่ได้รับความเสียหายหรือเสียหายน้อยกว่าที่ควรจะเป็นในกรณีปลูกพืชยืนต้น เช่น ไม้ผลชนิดต่าง ๆ ควรพิจารณาระดับน้ำในดิน (water table) ระดับน้ำในดินไม่ควรอยู่ลึกหรือตื้นเกินไป ถ้าระดับน้ำในดินลึกเกินไปจะทำให้ไม้ผลที่ปลูกคุดน้ำไม่ได้ เพราะรากหยั่งลงไปไม่ถึง จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเรื่องการให้น้ำแก่พืชมากขึ้นกว่าปกติ แต่ถ้าระดับน้ำในดินตื้นเกินไปจะทำให้รากของต้นไม้แช่อยู่ในน้ำซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายแก่รากได้ ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชควรมีแร่ธาตุต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างครบถ้วน แร่ธาตุต่าง ๆ ที่จำเป็นจะกล่าวในบทต่อไปโดยสังเขป

6.3.3 แหล่งน้ำ

น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของพืช เพราะพืชต้องการน้ำตลอดระยะเวลาเจริญเติบโต ดังนั้นในการเลือกพื้นที่ที่จะทำการเพาะปลูกจะต้องคำนึงถึงแหล่งน้ำที่มีน้ำพอที่จะให้กับพืชที่ปลูกตลอดฤดูกาล เพื่อสะดวกต่อการนำน้ำมาใช้กับพืชพื้นที่เพาะปลูกจะต้องมีแหล่งน้ำอยู่ใกล้ ๆ และมีน้ำมากพอ แหล่งน้ำที่ดี ได้แก่ แม่น้ำ, ลำคลอง, หนอง, บึง, บ่อ, บ่อบาดาล และน้ำฝน (ในกรณีที่ใช้น้ำฝนเป็นแหล่งน้ำในการเพาะปลูก ควรพิจารณาชนิดพืชที่ปลูกและจะต้องปลูกให้ถูกต้องตามฤดูกาล พืชที่ปลูกโดยอาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำควรเป็นพืชที่มีอายุสั้น ๆ) พื้นที่เพาะปลูกที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ นอกจากจะทำให้พืชที่ปลูกเติบโตได้ผลเต็มที่และยังเป็นการลดต้นทุนในการผลิตอีกด้วย

6.3.4 กมราคม

การปลูกพืชจะต้องมีการขนส่งปัจจัยต่าง ๆ เช่น เมล็ดพืช, ปุ๋ย, สารเคมีปราบศัตรู-

พืช ฯลฯ จากแหล่งจำหน่ายเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูก และเมื่อได้ผลผลิตแล้ว ก็จะต้องขนส่งผลผลิตต่าง ๆ เหล่านั้นออกไปจำหน่าย ฉะนั้นการคมนาคมจึงมีความสำคัญต่อการเกษตรเป็นอย่างมาก ในการเลือกพื้นที่ที่จะประกอบการเกษตรควรพิจารณาเรื่องการคมนาคมเป็นพิเศษ ถ้าทางคมนาคมสะดวกและปลอดภัยจะทำให้การขนส่งปัจจัยต่าง ๆ และผลผลิตเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังเป็นการลดค่าขนส่งและลดความเสียหายของผลผลิตอีกด้วย นั้นหมายความว่า การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มกำไรจากการจำหน่ายผลผลิต

6.3.5 ตลาด

ปัญหาเรื่องตลาดเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบการเกษตร กล่าวคือ หลังจากเก็บเกี่ยวผลแล้วจะต้องนำผลผลิตไปจำหน่ายที่ตลาด ถ้าตลาดอยู่ใกล้กับที่ปลูกพืชก็จะทำให้ผลผลิตถึงตลาดได้เร็ว, ผลผลิตจะได้รับความเสียหายน้อย และทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ในราคาสูง ถ้าตลาดอยู่ไกลจะทำให้ค่าขนส่งเพิ่มขึ้น คุณภาพของผลผลิตลดลงเนื่องจากได้รับการกระทบกระเทือนตลอดเวลาของการขนส่ง ผลสุดท้ายทำให้ผลผลิตเสื่อมคุณภาพและราคาลดลง

ปัญหาเรื่องที่ตั้งของตลาดว่าใกล้หรือไกลจากแหล่งเพาะปลูกนั้นยังมีความสำคัญน้อยกว่าปัญหาที่ว่าจะมีตลาดรับซื้อผลผลิตหรือไม่ ถ้ามีตลาดรับซื้อผลผลิตในราคาที่เป็นธรรมและการขนส่งเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วแล้ว ก็นับว่าเป็นที่พอใจ ไม่ว่าตลาดนั้นจะอยู่ใกล้หรือไกลก็เป็นที่น่าพอใจว่าผู้ประกอบการสามารถจำหน่ายผลผลิตได้

6.3.6 สภาพของพื้นที่

ผู้ประกอบการจะต้องทราบประวัติโดยสังเขปของพื้นที่ที่ซื้อทำการเกษตร เช่น พื้นที่แถวนั้นให้ผลผลิตมากน้อยเท่าใด ในบริเวณนั้นมีขโมย โจร ผู้ก่อการร้ายชุกชุมหรือไม่ ชาวบ้านแถวนั้นมีนิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นอยู่อย่างไร พื้นที่นั้นควรที่อยู่อย่างสุขสบาย สะดวกและปลอดภัย

6.3.7 ขนาดของพื้นที่

พื้นที่ควรมีเนื้อที่กว้างพอประมาณและควรมีเนื้อที่ว่างไว้สำรอง เพื่อสะดวกในการที่จะขยายกิจการเมื่อเห็นว่าการทำการเกษตรของเราก้าวหน้า

6.3.8 เรื่องอื่น ๆ

ผู้ประกอบการเกษตร, คนงาน, และลูกหลานของคนงานอาจเจ็บไข้ได้ป่วย เนื่องจากการทำงานหรือเนื่องจากสาเหตุอื่น ๆ ดังนั้นพื้นที่ทำการเกษตรควรอยู่ใกล้กับสุขาภิบาล ฯลฯ บางครั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรดังกล่าวต้องการความสุขทางใจ โดยการพึ่งเทศน์ พึ่งธรรม

และปฏิบัติศาสนกิจ ดังนั้นจะเป็นการดีถ้าพื้นที่ของเราอยู่ใกล้กับวัด, มัสยิด, หรือโบสถ์ ฯลฯ

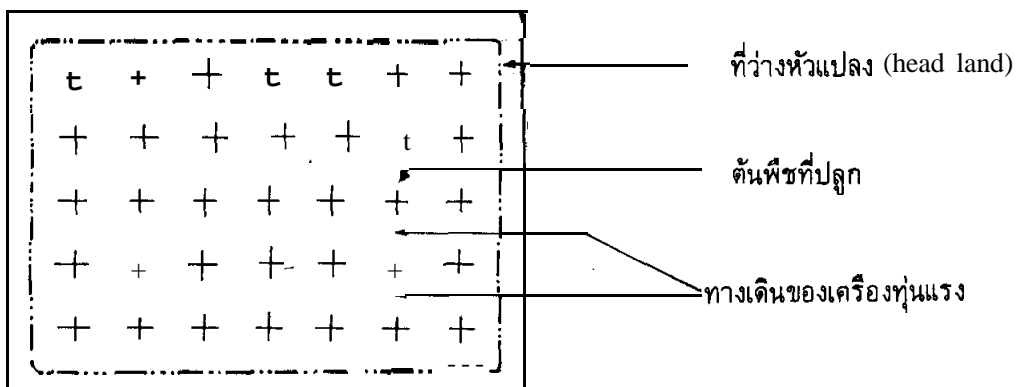
ที่กล่าวมาแล้วเป็นหลักการเลือกหาพื้นที่ที่จะใช้ในการทำการเกษตร ผู้ประกอบการที่จะเริ่มหรือขยายกิจการโดยการหาซื้อหาที่ดินเพิ่มเติมควรใช้หลักดังกล่าวในการพิจารณาสำหรับผู้ประกอบการที่มีที่ดินอยู่แล้ว ก็ควรสำรวจดูว่ามีสิ่งใดไม่เหมาะสมในการเพาะปลูกพืชบ้างและหาทางแก้ไขเพื่อให้พื้นที่ดินมีอยู่สามารถปลูกพืชได้ ในกรณีที่ผู้ประกอบการมีที่ดินอยู่แล้วและพื้นที่ไม่เลวจนเกินความสามารถที่จะแก้ไขให้ใช้งานได้ ก็ควรที่จะปรับปรุงพื้นที่นั้นไม่ควรที่จะหาใหม่ เพราะจะต้องลงทุนเป็นจำนวนมาก

6.4 การวางแผนในการทำการเกษตร

หลังจากผู้ประกอบการมีเงินทุนและมีพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำการเกษตรเรียบร้อยแล้ว เรื่องต่อไปที่จะต้องทำคือ การวางแผนในการทำงาน จุดประสงค์ของการวางแผนคือ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงานและเพื่อให้ได้ผลกำไรมากที่สุด การวางแผนในขั้นแรก ๆ นั้นอาจจะไม่เหมาะสมเลยก็เดี๋ยว อาจจะมีข้อบกพร่องต่าง ๆ แต่เมื่อผู้ประกอบการทำงานไปสัก 2-3 ปี การวางแผนก็จะดีขึ้น เพราะมีประสบการณ์และความรู้เพิ่มขึ้น ลักษณะของการวางแผนในการทำการเกษตรที่ดีมีดังนี้คือ

6.4.1 การจัดรูปพื้นที่

ควรจัดรูปพื้นที่ให้เหมาะในการปฏิบัติงาน เช่น การจัดที่ว่างหัวแปลงและในแปลงเพาะปลูกเพื่อเป็นทางเดินของเครื่องทุ่นแรงตลอดจนพาหนะอื่น ๆ การทำทางสำหรับเครื่องทุ่นแรงในแปลงเพาะปลูกอาจจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อต้องการที่จะเปลี่ยนพืชที่ปลูกหรือเปลี่ยนระยะห่างของการปลูกพืช ส่วนที่ว่างหัวแปลง (head land) นั้นส่วนมากมักจะเป็นทางดินที่ถาวร

รูปที่ 6.1 แสดงการจัดรูปพื้นที่สำหรับการปลูกไม้ผล

พื้นที่ทำการเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาก ๆ ควรแบ่งออกเป็นแปลงย่อย ซึ่งแต่ละแปลงควรทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีความยาวของแปลงประมาณ 3-4 เท่าของความกว้าง และแปลงย่อยแต่ละแปลงควรมีขนาดใหญ่พอสมควร ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องทุ่นแรงทำงานได้สะดวกขึ้น ไม่ต้องเสียเวลาสำหรับการเดินทางและถอยหลัง ควรทำถนนลูกรังถาวรไว้รอบแปลงย่อยเหล่านั้น พืชที่มีอายุสั้น ๆ ควรจะปลูกอยู่ในแปลงที่อยู่ใกล้กับโรงเก็บเครื่องทุ่นแรงและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อลดระยะทางการเดินทางของเครื่องทุ่นแรงที่จะไปทำงานในแปลงที่ปลูก เพราะพืชที่มีอายุสั้นต้องการการปฏิบัติดูแลรักษาค่อนข้างบ่อยครั้งกว่าพืชที่มีอายุยาว ส่วนพืชที่เป็นไม้ยืนต้นควรปลูกในที่ที่ห่างออกไป บ้านคนงานควรปลูกแยกกับบ้านผู้ประกอบการ เพื่อกระจายกำลังในการดูแลสถานที่ในเวลาที่สำคัญ นอกจากนั้นควรพิจารณาเรื่องการจัดระบบการชลประทานว่า ควรใช้การชลประทานแบบไหนและจะวางท่อหรือสายการส่งน้ำอย่างไรจึงจะให้ผลดีที่สุุดและลงทุนน้อยที่สุด

6.4.2 ควรกำหนดให้มีการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตอย่างเต็มที่

ผู้ประกอบการควรวางแผนในการใช้พื้นที่ แรงงาน และเครื่องมือทุ่นแรงชนิดต่าง ๆ ตลอดปี ไม่ควรปล่อยให้ปัจจัยชนิดหนึ่งชนิดใดอยู่เฉย ๆ โดยไร้ประโยชน์ วิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้คนงานและเครื่องทุ่นแรงชนิดต่าง ๆ ทำงานได้ตลอดปี คือ การแบ่งพื้นที่เป็นแปลงย่อย ๆ และปลูกพืชต่างชนิดกันที่ละแปลงในเวลาต่างกัน การปฏิบัติงานในการเตรียมดิน การปลูก และการดูแลรักษาหลังจากปลูกสามารถทำให้คนงานและเครื่องทุ่นแรงมีงานทำทุกวัน และในการวางแผนงานเช่นนี้ทำให้มีการใช้เครื่องทุ่นแรงชนิดต่าง ๆ อย่างสมดุลกันตลอดปี

6.4.3 ควรกำหนดให้มีการใช้วิธีการผลิตและเครื่องมือเครื่องทุ่นแรงอย่างที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการผลิตทางการเกษตรก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย สารเคมีปราบศัตรูพืชใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงถูกค้นคว้าและนำมาจำหน่ายในท้องตลาดอย่างกว้างขวาง ผู้ประกอบการควรศึกษาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เหล่านั้น และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการของตน ส่วนเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตร (ซึ่งส่วนมากมีราคาแพงมาก) ที่นำออกสู่ตลาดใหม่นั้นยังไม่ควรรีบซื้อมาใช้ เพราะยังไม่ทราบคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงาน จนกว่าจะทราบแน่นอนว่าเครื่องทุ่นแรงเหล่านั้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามคำโฆษณาของบริษัทผู้จำหน่าย จึงซื้อมาใช้กับกิจการของตน

6.4.4 ควรกำหนดให้แผนงานนั้นยืดหยุ่นได้

ในการวางแผนการผลิตควรวางแผนให้มีการยืดหยุ่นได้ กล่าวคือ กิจการทางการเกษตรนั้นไม่แน่นอน บางครั้งได้ผลน้อยกว่าที่คาดไว้ อันเนื่องมาจากความแปรผันทางธรรมชาติ เช่น

น้ำท่วม โรคระบาด หรือแมลงชุกชุม เหตุเหล่านี้อาจเกิดขึ้นในปัจจุบันทันด่วน ดังนั้นผู้ประกอบการจะต้องเตรียมพร้อมที่จะรับเหตุการณ์เหล่านั้นและแก้ไขอย่างทันท่วงที

6.4.5 ควรวางแผนโดยคำนึงถึงสภาพดินฟ้าอากาศและภูมิประเทศ

ในการตัดสินใจเลือกชนิดของพืชที่จะมาปลูกควรคำนึงว่า พืชเหล่านั้นเหมาะสมกับดินฟ้าอากาศและภูมิประเทศของบริเวณนั้นหรือไม่ นอกจากนั้นควรคำนึงถึงฤดูกาลปลูกชนิดนั้นด้วย เพราะพืชบางชนิดไม่สามารถขึ้นได้ตลอดปี

6.4.6 ควรวางแผนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงแห่งระดับราคา และความต้องการของตลาด

ในการตัดสินใจปลูกพืชชนิดหนึ่งชนิดใดควรพิจารณาถึงราคาของพืชชนิดนั้นว่ามีลักษณะและแนวโน้มเป็นอย่างไร นอกจากนั้นควรเลือกปลูกพืชที่ตลาดต้องการ จะสามารถขายผลผลิตได้อย่างรวดเร็วในราคาที่ดี ตัวอย่างเช่น ในสมัยหนึ่ง ทหารสหรัฐมาตั้งฐานทัพอยู่ที่โคราซ ทหารสหรัฐเหล่านั้นชอบรับประทานมะเขือเทศ ความต้องการมะเขือเทศในปริมาณสูงทำให้ราคาของมะเขือเทศในตลาดโคราซและตลาดในอำเภอปากช่องมีราคาสูงกว่าเดิมถึงสองเท่าตัว ทำให้ชาวไร่ชาวสวนพยายามหาพื้นที่ (ถึงแม้ว่ามีเล็กน้อยก็ตาม) เพื่อที่จะปลูกมะเขือเทศส่งให้ค่ายทหาร

6.4.7 ควรวางแผนให้เข้ากับความชำนาญของผู้ประกอบการ

ในการทำการเกษตรเพื่อการค้านั้น ผู้ประกอบการควรจะศึกษาพืชที่ตนจะปลูกว่ามีลักษณะ, นิสัยและการดูแลรักษาอย่างไร ไม่ใช่คิดอยากจะปลูกอะไรก็ปลูก โดยไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อนเลย ถ้าต้องการปลูกพืชที่ตนไม่มีความรู้ก็อาจทำได้โดยเริ่มปลูกพืชชนิดนั้นจำนวนน้อยสัก 2-3 ฤดู และใช้เวลาศึกษาไปด้วยในตัว เมื่อได้ศึกษาพืชชนิดนั้นเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงค่อยขยายพื้นที่ในการปลูก แต่ทางที่ดีแล้วควรปลูกพืชที่ตนมีความชำนาญ

6.5 ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติการเพาะปลูก

การปลูกพืชโดยทั่วไปไม่ว่าพืชที่ปลูกจะเป็นพืชสวนหรือพืชไร่ก็ตามควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ การเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน การเตรียมดิน การปลูก การบำรุงรักษาพืชที่ปลูก และขั้นสุดท้ายคือการเก็บเกี่ยวผล

6.5.1 การเตรียมปัจจัยต่าง ๆ

หลังจากได้วางแผนว่าจะปลูกพืชชนิดใด เมื่อไรและที่ไหนแล้ว ก่อนการลงมือปฏิบัติงานจะต้องเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานซึ่งได้แก่ คนงาน เครื่องมือเครื่องทุ่นแรงที่จะใช้เมล็ดพันธุ์หรือพืชที่จะนำไปปลูกในแปลงที่เตรียมไว้และการชลประทาน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

ควรเตรียมให้พร้อมก่อนการเตรียมดิน หลังจากปลูกพืชไปแล้วควรจัดหาซื้อปุ๋ย, ยาปราบวัชพืชรักษา, โรด, และแมลงเตรียมไว้เพื่อไว้ใช้เมื่อถึงเวลา

6.5.2 การเตรียมดิน

ก่อนการปลูกพืชทุกครั้ง จะต้องเตรียมดิน ทั้งนี้การเตรียมดินสำหรับเพาะปลูกที่ดินนั้น จะทำให้พืชเจริญเติบโตได้ดี กล่าวคือ ดินสามารถอุ้มน้ำได้ดีและอากาศสามารถถ่ายเข้าออกได้ดี ก่อนการเตรียมดินเพื่อการปลูกควรจะปราบวัชพืชที่ขึ้นในแปลงเพาะปลูกเสียก่อน การปราบวัชพืชมักทำได้โดยใช้เครื่องตัดหญ้า ไม่ควรใช้สารเคมีปราบวัชพืชเพราะสารเคมีอาจตกค้างอยู่กับดินซึ่งเป็นอันตรายแก่พืชที่จะปลูก

การเตรียมดินควรประกอบด้วย การไถสองครั้งคือ ครั้งแรกควรไถดินให้ลึกประมาณ 25-50 ซม. เพื่อพลิกเอาดินที่อยู่ข้างล่างซึ่งมีแร่ธาตุสะสมอยู่มากขึ้นมาไว้ข้างบน และนำดินที่อยู่ข้างบนลงไปข้างล่าง หลังจากการไถครั้งแรกควรปล่อยให้ดินตากแดดไว้ประมาณ 2-3 วัน ถ้าพบว่าดินเป็นดินเหนียวควรใส่ปุ๋ยคอกลงไปบนดินที่ตากอยู่ การใส่ปุ๋ยคอกนั้นนอกจากจะเป็นการเพิ่มแร่ธาตุอาหารให้แก่ดินแล้วยังเป็นการลดความเหนียวของดินทำให้ดินร่วนซุยอีกด้วย การไถครั้งที่สองซึ่งเรียกว่าไถแปร เป็นการย่อยดินให้ละเอียด ต่อจากนั้นเป็นการเตรียมพื้นที่เพื่อการปลูกพืชเฉพาะอย่าง เช่น ถ้าต้องการปลูกพืชไร่ ผัก หรือดอกไม้ก็จะต้องยกดินให้เป็นร่อง และถ้าพืชที่จะปลูกเป็นไม้ยืนต้น ควรขุดพื้นที่เป็นหลุม ๆ ระยะระหว่างหลุมขึ้นอยู่กับขนาดหรือชนิดของพืชที่ปลูก

6.5.3 การปลูก

การปลูกพืชทำได้สองวิธีคือ การใช้เมล็ดและการใช้ต้นกล้า การจะปลูกพืชด้วยวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของเมล็ดและชนิดของพืช พืชที่มีเมล็ดขนาดเล็กมาก เช่น มะเขือเทศ พริก ชนิดต่าง ๆ ฯลฯ จะต้องเพาะเมล็ดให้เป็นต้นกล้าในแปลงเพาะเสียก่อน จึงจะย้ายต้นกล้าไปปลูกในแปลงที่เตรียมไว้ ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการดูแลขั้นต้นและสามารถเลือกเฉพาะต้นกล้าที่มีความแข็งแรงไปปลูกได้ ส่วนพืชที่มีเมล็ดขนาดใหญ่แต่มีระบบรากอ่อนแอ หรือพืชที่มีเมล็ดขนาดเล็ก เช่น หัวผักกาดขาว ไม่สามารถย้ายปลูกได้จะต้องใช้เมล็ดปลูกลงไปในแปลงที่เตรียมไว้โดยตรง การปลูกพืชด้วยเมล็ดจะต้องทดสอบความงอกของเมล็ดก่อนนำเมล็ดนั้นไปปลูก เมล็ดที่จะนำไปปลูกควรจะมีความงอกสูงประมาณร้อยละ 80 ขึ้นไป

6.5.4 การบำรุงรักษา

หลังจากลงเมล็ดหรือปลูกต้นกล้าลงในแปลงที่เตรียมไว้แล้ว สิ่งที่สำคัญที่จะต้องทำอันดับแรกคือการรักษาความชื้นของดิน เมล็ดหรือต้นกล้าจะไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ถ้าดินแห้ง

ฉะนั้นหลังจากการปลูกใหม่ควรให้น้ำแก่ดินวันละ 2 ครั้ง คือตอนเช้าและตอนเย็น เมื่อต้นกล้าทรงตัวได้แล้วควรให้น้ำแก่พืชเมื่อคราวจำเป็น อาจจะทำให้ประมาณสัปดาห์ละ 2-3 ครั้งก็ได้

หลังจากการปลูกพืช 2 สัปดาห์ควรสำรวจดูว่าเมล็ดหรือต้นกล้าที่ปลูกนั้นเจริญงอกงามดีหรือไม่ อย่างไร ถ้าพบว่าเมล็ดที่ปลูกไม่งอกทำให้ต้นกล้าที่งอกขึ้นมาแลดูเป็นหย่อม ๆ หรือต้นกล้าที่ปลูกไม่สามารถทรงตัวได้ ควรจะจัดการปลูกซ่อมเสียใหม่ แต่ถ้าพบว่าเมล็ดที่ปลูกงอกให้ต้นกล้ามากเกินไปควรทำการถอนออกเสียบ้าง เพื่อให้ต้นกล้าที่เหลือสามารถดูดแร่ธาตุและเจริญเติบโตได้เต็มที่

การบำรุงรักษาเรื่องต่อไป คือการให้น้ำกับดิน ความสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดของน้ำและวิธีใช้จะกล่าวโดยสังเขปในบทต่อไป

การปราบวัชพืชราก วัชพืชรากคือพืชที่ขึ้นมาโดยที่เราไม่ต้องการ วัชพืชรากจะเป็นพืชที่มีประโยชน์ก็ได้ถ้ามันขึ้นถูกที่ แต่ถ้ามาขึ้นในแปลงที่เราปลูกพืชชนิดอื่น พืชที่มีประโยชน์นั้นก็จะเป็นวัชพืชราก

ผลเสียของการปล่อยให้วัชพืชรากขึ้นในแปลงหรือในพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงคือ วัชพืชรากจะใช้อาหารและน้ำจากดิน ทำให้ดินสูญเสียอาหารและน้ำไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้วัชพืชรากอาจจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หรือเป็นที่อยู่อาศัยของโรคและแมลงชนิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อพืชที่ปลูกได้ ในการกำจัดวัชพืชรากอาจทำได้โดยการใช้คนถอน ใช้สารเคมีปราบ หรืออาจใช้วิธีการไถ และการพรวนดินที่มีวัชพืชรากขึ้นอยู่ก็ได้

เป็นที่ทราบกันดีแก่เกษตรกรทั่วไปว่า โรคและแมลงทำความเสียหายให้แก่ผลผลิตโดยการลดปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ดังนั้นเกษตรกรจึงควรดูแลพืชที่ปลูกให้ปลอดภัยจากโรคและแมลงซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการต่าง ๆ กันคือ

- (1) ใช้พันธุ์ที่ปราศจากโรค
- (2) ใช้พันธุ์ที่สามารถต้านทานโรคและแมลงได้
- (3) ทำลายวัชพืชรากหรือแหล่งเพาะพันธุ์โรคและแมลงให้หมดไป
- (4) ใช้สารเคมีฉีดป้องกันไว้ก่อนที่โรคและแมลงจะเข้าทำลายพืช

พืชบางชนิดต้องการการการตัดแต่งลำต้น และทรงพุ่ม เพื่อความแข็งแรงของลำต้นและเพื่อสะดวกในการปราบโรคและแมลง พืชเหล่านี้ได้แก่ไม้ยืนต้นโดยทั่วไป การตัดแต่งดังกล่าวควรกระทำเมื่อพืชมีอายุน้อย ๆ

6.5.5 การเก็บเกี่ยว

หลังจากที่พืชเจริญเติบโตออกดอกออกผลและผลแก่เต็มที่แล้ว การเก็บเกี่ยวผลก็จะ

เป็นการปฏิบัติการครั้งสุดท้าย วิธีการเก็บเกี่ยวอาจทำโดยใช้แรงคนหรือเครื่องจักรซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของพืชและปริมาณของผลผลิต การใช้เครื่องจักรหรือเครื่องทุ่นแรงในการเก็บเกี่ยวใช้กันมากในการทำการเกษตรในต่างประเทศ เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวฝ้าย, ข้าวสาลี, ข้าวโพด, มันเทศ, แคร้รอก ตลอดจนไม้ผลบางชนิด เช่น แอปเปิ้ล, ส้มชนิดต่าง ๆ ฯลฯ
